

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2147/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Rajnai Csaba ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzése, illetve a Szegedi Törvényszék 101.K.701.398/2022/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás a következő.
- [3] Az indítványozó az alapügy felperese. Az alapügyben az I. rendű felperesi érdekelt mint eladó és az indítványozó mint vevő adásvételi szerződést kötöttek szántó művelési ágú ingatlan 466/26881-ed arányú tulajdoni illetőségére. Az indítványozó az elővásárlási jogát a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés *d)* pontjára és (4) bekezdés *a)* pontjára alapította, mint helyben lakó földműves, őstermelők családi gazdaságának tagja.
- [4] A szerződés kifüggesztése során a II. rendű alperesi érdekelt tett elfogadó jognyilatkozatot, amelyben elővásárlási jogát a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés *c)* pontjára és (4) bekezdés *a)* pontjára alapította, mint helyben lakó szomszéd földműves, őstermelők családi gazdaságának tagja. Nyilatkozatához csatolta az önkormányzat jegyzője által kiállított hatósági bizonyítványt arról, hogy az adott községben él életvitelszerűen és igazolhatóan ott tartózkodik több mint 3 éve, a hatósági bizonyítvány kiállításának keltéig. Csatolta továbbá kilenc helybeli lakos

nyilatkozatát is arról, hogy életvitelszerűen az adott községben él. A helyi földbizottság állásfoglalásában a szerződés jóváhagyását mind az indítványozóval, mind a II. rendű alperesi érdekelttel támogatta. A rangsor felállítását követően a Békés Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) az adásvételi szerződést a II. rendű alperesi érdekelttel jóváhagyta. Az indítványozó közigazgatási perben támadta az alperes határozatát, kérve annak megsemmisítését, az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését, és azt, hogy a szerződést az alperes vele szemben hagyja jóvá.

- [5] A Szegedi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 101.K.701.398/2022/23. számú ítéletével (a továbbiakban: Törvényszéki ítélet) az indítványozó keresetét elutasította. A Törvényszéki ítélettel szemben jogszabálysértésre hivatkozással az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.
- [6] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzésével (a továbbiakban: a Kúria végzése) a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. (1) bekezdés *a*) pont *aa)*, *ad*) alpontjaira és *b*) pontjára hivatkozással megtagadta.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria végzésének, illetve a Törvényszék ítéletének alaptörvényellenességét állította, ezért kérte azok megsemmisítését. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapította.
- [8] Az indítványozó szerint a „fegyverek egyenlősége” számára azért nem volt biztosított, mivel a már elrendelt tanúbizonyítást az elsőfokú bíróság utóbb mellőzte, illetve nem adott lehetőséget arra, hogy a II. rendű alperesi érdekelt megváltoztatott - az ügy érdemi elbírálása szempontjából lényeges – tényállítása kapcsán azt újonnan indítványozott bizonyítással cáfolhassa. Mindezek után az elsőfokú bíróság keresetét azzal utasította el, hogy az indítványozó nem bizonyította az állítását. Az indítványozó szerint a bizonyítási indítványainak mellőzése körében a bíróság az indokolási kötelezettségét érdemben nem, csak formálisan teljesítette. Az alperes és a Törvényszék jogértelmezése kiüresíti a birtokkorlát megkerülésének és az indokolatlan gazdasági szükségletnek a fogalmát.
- [9] Az indítványozó kifogásolja, hogy a Kúria pusztán formális szempontból vizsgálta az elsőfokú bíróság indokolását, a Kúria végzésének indokolása hiányos, nem kellő részletességű. A jogegységi célokkal előterjesztett felülvizsgálati kérelmét pedig a Kúriának be kellett volna fogadni, ugyanis az indítványozó által felhívott, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 5/2022. Jogegységi határozata (Jpe.IV.60.024/2022/12. szám, a továbbiakban: JEH) szerinte nyitva hagyta azt a kérdést, hogy a Földforgalmi törvény 5. § 9. pontjában írt helyben lakó fogalmának részét képező „életvitelszerű helyben lakás” (illetve 2023. január 1-jétől „életvitelszerű lakáshasználat”)

követelményének értelmezése szempontjából a családhoz és/vagy a munkahelyhez köthető ingatlanhasználat alapozhatja-e meg az életvitelszerű ottlakást. Az indítványozó szerint a Kúriának kötelessége lett volna állást foglalni atekintetben, hogy a nappali munkavégzés elégséges feltétele-e az életvitelszerű tartózkodásnak vagy sem. A Kúria nem mellőzhette volna a haszonbérlettel kapcsolatos joggyakorlat egységesítését sem. Azáltal, hogy sem az elsőfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban lényegében nem került sor az ezzel kapcsolatos jogi érveinek vizsgálatára, azokat érdemi indokolás, levezetés nélkül mellőzték, az indítványozó sérülni véli a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogát.

- [10] Az eljárásban kizárólag az alperesi érdekelt elfogult tanúit hallgatták meg, ami szerinte már önmagában elégséges feltétele az eljárási szabályszegés megállapításának. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta az indítványozó által csatolt okirati bizonyítékok széles körű egybevetését. Az indítványozó vitatja a bizonyítékok bíróságok általi mérlegelésének eredményét. A bíróságok kirívóan okszerűtlen mérlegelési tevékenysége téves következtetések levonásához vezetett. A kirívóan okszerűtlen mérlegeléssel és a „prekonceptióba nem illő bizonyítékok mellőzésével”, indokolás nélküli figyelmen kívül hagyásával sérült az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül lehet benyújtani [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [13] A Kúria végzését az indítványozó ügyvédje 2023. augusztus 22-én vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó 2023. szeptember 23-án terjesztette elő. Az alkotmányjogi panasz tehát a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti 60 napos határidőn belül került benyújtásra.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a Törvényszék ítélete tekinthető.
- [15] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [16] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti feltételek fenn nem állása miatt megtagadó végzése

mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a Törvényszék ítéletének állított alaptörvény-ellenessége vizsgálható jelen eljárásban.

- [17] 2.2. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő az alkotmánybíróági eljárásra vonatkozó meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [18] 2.3. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem kritériumainak megfelel. Az indítvány tartalmazza *a)* a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése]; *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntéseket [a Kúria Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzése, illetve a Szegedi Törvényszék 101.K.701.398/2022/23. számú ítélete]; *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntéseket.
- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy és a beadványban előadott indítványozói érvelés ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] 3.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már

nem orvosolható. [...] [A] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3058/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [35]; 3015/2024. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [20]; 3128/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]}

- [22] Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek helyességét és megalapozottságát, mint ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárás során feltárt bizonyítékokat és érveket, és azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3041/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [15]; 3229/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységével összefüggésben már a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában is kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése (felülmérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság, azaz az eljáró bíró vagy bírák. Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége (Indokolás [91]).
- [24] Az Alkotmánybíróság a Törvényszéki ítélete és az alkotmányjogi panaszban az állított alapjogi sérelem alátámasztásaként előadott érvek vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány valójában és tartalmát tekintve a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás-felvételének és főként bizonyíték értékelésének az Alkotmánybíróság által történő megváltoztatására irányul. A testület azonban ettől a korábban leírtak szerint következetesen tartózkodik, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok – ezek körében a felek nyilatkozatainak – értékelése, minősítése és mindezekből az ügy eldöntéséhez szükséges következtetések meghozatala a rendes bíróságok jogalkalmazói hatáskörébe tartozó kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól {3041/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [17]; 3535/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [32]; 3459/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fenti megállapításokkal összefüggésben rámutat arra, hogy önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként részletesen megindokolt, a bizonyítékok mérlegelésén és értékelésén alapuló következtetések alapján hozott bírói döntések érvelését tévesnek, hibásnak, sérelmesnek, a saját álláspontjával ellentétesnek tartja és vitatja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.

- [26] „[A] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy érdeme szempontjából releváns kérdések tekintetében az indokolási kötelezettség megsértésének kételye nem merült fel, az eljáró bíróságok részletesen számot adtak azon lényeges érvekről, amelyek döntéseiket alátámasztották.
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. „Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.” {3416/2023. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [29] 3.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának előfeltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési kérdés (lásd például: 3068/2023. (II. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3333/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [24]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelem befogadása kérdésében nem osztja a Kúria jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [30] Az indítványozó azon érve, miszerint az eljáró bíróságok a Kúria korábbi határozataiba – köztük a JEH-be – ütköző módon értelmezték a Földforgalmi törvényt, és ezért a Kúria részéről a joggyakorlat egységesítése lett volna indokolt, az Alkotmánybíróság eljárását nem alapozza meg.
- [31] Az Alkotmánybíróság a JEH alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés

tárgyában meghozott 3218/2023. (V. 5.) AB végzésében is hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A JEH-ben foglalt jogértelmezési kérdések megítélése a Kúria döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Kúria az egyes szakjogi kérdéseket helytállóan értelmezte-e {3218/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [34]}.

- [32] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének is eleget tett, amikor egyértelműen megindokolta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását miért tagadta meg.
- [33] 3.4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány a támadott bírósági döntésekkel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel, így az nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában írt alternatív feltételek egyikét sem, ekként annak befogadására és érdemi vizsgálatára nincs lehetősége.
- [34] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)-(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)-(2) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.
alkotmánybíró